

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISENEHKÄISYN SUUNNITELMA

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

Sisällysluettelo

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	3
MITÄ KIUSAAMINEN ON?.....	4
Kiusaamisen ilmenemismuotoja varhaiskasvatusikäisillä lapsilla	5
MITEN KIUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?	6
Turvallisen ilmapiirin luominen ja kaveritaitojen tukeminen	7
Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa	8
Miten tunnetaitojen kehittymistä tuetaan?.....	8
MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?	9
YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET	10

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

MITÄ KIUSAAMINEN ON?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten välisiin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioda, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

MITEN KIUUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdyn ja kuullun tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

TUNNETAIDOT VARHAISKASVATUKSESSA

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

Yksikön nimi: Linnainmaan päiväkotiki ja avoin varhaiskasvatus

Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen:

Lasten kohtaaminen, syli, aika ja aito läsnäolo rauhassa, kiinnostunut ja sen näyttäminen lapselle, että olet ilo ja meidän yhteinen arki on tärkeää. Erityisesti lapselle ja hänen huoltajilleen, jolla on tunnetaidoissa vielä opeteltavaa. Me hengen, ryhmähengen vahvistaminen ja koko päiväkodin yhteisöllisen ilmapiirin tärkeänä pitäminen. Iloisen, huumorintajuksen arjen ylläpito ja hassuttelu. On lupa epäonnistua, kannustetaan yrittämään ja harjoittelemaan. Tunnetaitojen harjoittelu. Muistetaan hyvien kaveritaitojen ja oikeanlaisen toiminnan esille nosto ja lasten kehuinen onnistumisista.

Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kiusaamistilanteet käydään läpi empatian ja toisen tunteiden tunnistamisen harjoittelun kautta, ei häpeän ja ehdottomuuden kautta. Mietitään tapoja, millä omaa toimintaa voidaan muuttaa toisen oloa huomioivaksi.

Jokainen ryhmä miettii oman tavan käsitellä kiusaamistilanteita lasten kanssa ja kuinka viestii tapahtuneesta huoltajille. Vieläkin tärkeämmäksi tulee kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisy.

Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Tilanteet ei useinkaan ole kovin suoraviivaisia, vasta kun kaveritaitoja ja sosiaalista kanssakäymistä harjoitellaan. Diplomaattinen, suora ja ratkaisukeskeinen kohtaaminen.

Mahdollisia muita huomioita:

Huoltajien kanssa avoin, luottamuksellinen, ja aina yhteydenottoihin ja palautteisiin asiallisesti suhtautuva lähestymistapa. Mikäli asiakkaan kohdalta tulee vuorovaikutuksessa ylilyöntejä, koska se lapsen varhaiskasvatuksen sisältöjä tai kaverisuhteita, hoidetaan itse asioita asiallisesti ja yhdessä, tarvittaessa otetaan

mukaan johtotiimiä turvaamaan keskustelua ja yhteistyön sujumista ja turvallisen/kaikkia osapuolia huomiovan läpikäymisen varmistamista. Työpaikalla käydään läpi säännöllisin väliajoin tiimin yhteishenkeä ja sujuvuutta. Työpaikan ilmapiiri ja ihmissuhteiden tila vaikuttaa työhön ja sitä tulee arvioida säännöllisesti.

Toimikauden alussa yksikön johtaja käy läpi uusien työntekijöiden kanssa hyvien työyhteisötaitojen sisältöjä. Keskustellaan yhdessä työntekijän vastuusta myönteisen ilmapiirin rakentamisessa mutta myös oikeuksista saada tukea mahdollisissa konfliktitilanteissa. Keskustellaan hyvän tiimityön sisällöistä ja yksikön johtaja kertoo kuinka tukee yksittäisen työntekijän hyvinvointia.

Keväällä 2025 koko henkilöstö sai koulutusta palautteen antamisesta ja viestinnästä. Syksyllä 2025 henkilöstön hieman vaihtuessa kerrataan kevään positiivisia teesejä ja käydään yhdessä läpi Tampereen malli "Pois kiusanhenki".

Suunnitelma laadittu (pvm.)

16.9.2024